

■ GLOSSA

Il return da Knigge

DAD ANDREA L. RASSEL

Warum forzet und rülpset ihr nicht – hat es euch nicht geschmecket?» quai è in citat d'ina da las personas che han influenza l'istorgia europeana sco paucs auters, dal reformatur Martin Luther. Ch'el na sa qualifitgass cun quella dumonda betg sco giast d'emprima etichetta para d'esser pulitamain evident, ma savain nus oz tuts co che nus avain da sa cumportar sche nus essan en buna u perfin excellenta cumpagnia?

Quai na para betg d'esser il cas. La dumonda per curs da cumportament, betg mo per uffants, crescha ad in crescher. Sche gia ils creschids han fadia da sa mover sin in palantschin mo in zichel formal, co duessan alura emprender lur uffants las manieras vid maisa e las reglas da conversaziun.

Ozendi han professionals vesì la schanza ed han surprèndi l'educaziun sin il sector da manieras. Curs d'etichetta, da cumportament sa chattan en in veritabel «boom». Managers giuvens emprenden ch'i saja adina da prender il paunin da maun dretg dal taglier e da gea betg litgar giu il cuntè. Uffants emprendan (tenor prospect adina en furma ludica) d'adina lavar ils mauns avant vegnir a maisa, da betg emplenir memia fitg ils tagliers, da betg dar riep, da mangiar cun bucca serrada ed autras reglas simplas sco era da ludar la qualidad da las spaisas.

Ils onns 60 fin 80 sa sentiivan ils giuvenils suppressids dal corset stretg da reglaments e scumonds a chassa ed en la societad en general. Nagin ch'emblida ils maletgs da las dunnas ch'ardevan lur portasains per de-

monstrar la deliberaziun. Per s'emancipar han els luttgà ina giada agressivamain ina giada paschaivlamain encunter tut quellas reglas. La deliberaziun da la reglamentaziun restrenschant fuvà declarada sco maxima superiura dal moviment da giuventetgna che vuleva per tut prezi esser auter che las generaziuns precedentas. Rumper las reglas da cumportament sco revolta persunala en l'agen dachasa, en la firma e cunzunt er en il temp liber è daventà en tala maniera «mainstream», che las reglas èn idas en emblidanza en ina gronda part da la populaziun. Il citat da Luther è daventà duvrabel en las stivas bellas.

Ed ussa, sunter tut quests acts da deliberaziun, che han stgatschà ina gronda part da quellas reglas, examinain nus questa renaschientscha da las reglas d'etichetta! La generaziun da quels tranter 20 e 40 inditgescha sco risposta sin la dumonda pertge ch'els festschian in curs da Knigge, per gronda part, ch'els na sajan betg vegnids educads bain avunda sin quest sector. È quai ussa la revolta dals uffants dals revoluzers d'antruras che vulan bandunar las libertads conquistadas da la generaziun dals 68? Cler che mintga generaziun giuvna tschertga da sa differenziar dals vegls. I dat naturalmain la tendenza da cuntinuar d'engrondir las libertads persunalas e da spidar sin tut las reglas auter che quellas ch'ins definescha sez. Ma questa direziun chatta insacura ina fin, perquai che quest egoissem extrem na lubescha en tutta consequenza nagina interenziun societara. I resta a la generaziun giuvna pia da stuschar enavos il perpendicul e da turnar tar las reglamentaziuns da la generaziun penultima.

Forsa che la nova generaziun tschertga en las reglas da cumportament in nov corset ch'als sustegna en in mund globalisà, che sa mova e sa mida en in tempo accelerà. Tendenzas da vulair segirar e francar l'agen mund sa laschan era constatar en auters secturs, che vegnan pli e pli reglamentads. In exempel èn ils scumonds da fimar adina pli restrictivs. Avant 10 u 20 onns avessan scumonds da fimar sco i vegnan proponids ed exequids en diversas terras europeanas presumblamain g'i pli pauca acceptanza che oz.

La proxima grappa che Lvegn examinada meglier e stat en il focus da novas reglamentaziuns è la gliued obesa (fitg corpulenta). In emprim cas d'intervenziun dal stadi è dacurt stà da legger en las gasettas englaisas. Connor, in buob da nov onns e da 110 kilos vegn prendì ord sia famiglia, mess sut curatella e sfurzà da far dieta.

Tut quella speculaziun davart ils motivs per il return da las reglas da Knigge na po dentant betg snegar ch'i è simplamain era bel d'entupar uffants e creschids ch'interageschan e sa cumportan mussond bunas manieras era sche quellas sa basan per ina gronda part sin reglas dal 19avel tschientaner. Reglas dattan segirtad e forsa perfin in dachasa. Ins sa co sa cumportar per vegnir bain tras la vita. Forsa gidan ils curs da Knigge propi per far carriera. Pia spert s'annunziar e betg emblidai: Pér entschaiver da mangiar cura che tuts èn tschantads a maisa, tegnair adretg il corp (maun tar la bucca, betg bucca tar maun!), tegnair ils magiels vid il bistet, betg tretlar per mussar che la tschavera haja gustà!